

УДК 94(497.6)(091)

ISSN 1840-3778

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЈУ

ГРАЂА О ПРОШЛОСТИ БОСНЕ

15
2022

РЕДАКЦИЈА

Радивој Радић, Татјана Суботин Голубовић,
Аранђел Смиљанић, Павле Драгичевић

УРЕДНИК

Радивој Радић

Бања Лука
2022

Александра Фостиков*

Историјски институт
Београд

**ПИСМО ХЕРЦЕГА СТЕФАНА ВУКЧИЋА КОСАЧЕ КОЈИМ
ПОТВРЂУЈЕ ПРИЈЕМ 118 ДУКАТА КОЈЕ МУ ЈЕ ОПОРУЧИО
БЕНКО ГУНДУЛИЋ**

[пре 6. априла] 1449.

Сажетак: Рад садржи издање, опис, дипломатичку анализу и снимак писма великог војводе и херцега Стефана Вукчића Косаче Дубровнику о пријему 118 дуката које му је опоручио Бенко Гундулића, а донео његов син Мароје. У овом документу се Косача, уз друге титуле, први пут потписује као херцег од Светог Саве.

Кључне речи: Стефан Вукчић Косача, Босна, Дубровник, Бенко Гундулић, херцег од Св. Саве, писмо, препис, признаница.

Тестамент, као израз последње воље, представља судско-нотарску исправу, која садржи више различитих сегмената, међу којима се налазе и пописи завештаних предмета и новца, те дугова, које је требало исплатити након смрти опоручиоца.¹ Осим што се сâм тестамент заводио, завођене су и признанице о преузимању односно пријему заоставштине, попут свих осталих признаница насталих из пословања које су ради поузданости регистроване у дубровачке књиге.² У овом случају, на основу опоруче Бенка Гундулића, након његове смрти, исплаћено је 118 дуката херцегу Стефану Вукчићу Косачи. Новац му је својеручно донео и предао његов син Мароје Гундулић. Након што је признанично писмо херцега заведено, оригинал је предат Мароју, који је преузимање оригинала и потврдио, како нас то пратећа белешка информисе.³ Зашто и поводом чега је тај новац исплаћен херцегу није

* Ел. пошта: aleks.fostikov@gmail.com.

¹ У новије време о елементима тестамена в. и у: В. Живковић, *Легати про апита. Тестаменти Которана (1326–1337)*, Београд 2020.

² О завођењу признаница: А. Фостиков, Н. Исаиловић, *Повеља краља Стефана Дабиче о разрешењу рачуна Драгоја Гучетића и његове браће*, ССА 8 (2009) 143, н. 1.

³ Видети ниже текст писма и пратећих белешки.

ближе познато, те за сада остаје несигурно да ли је у питању и заиста био дар пријатељу, или, што је лако могуће, новац којим је требало надокнадити неки од претходних дугова. Како, пак, у самом писму херцег Стефан не говори ништа о потенцијалном дугу, до евентуалног проналаска самог тестамена ово питање остаје отворено.

Иако изузетно кратко, ово писмо, као и пратеће белешке доносе низ података од значаја. Тако је потпис у том писму први сачувани примерак једног документа где се херцег Стефан, уз друге титуле које се јављају и у раној форми његовог херцешког потписа, потписује и као херцег од *Светог Саве*.⁴ Осим овог податка, који је коришћен у бројној литератури, писмо и белешке такође садрже и податке о појединим личностима, и то о члановима познате дубровачке породице Гундулић, Бенку и његовом сину Мароју, те о добром односу Бенка и херцега Стефана, који и сâм Стефан истиче, називајући Бенка и *почтеним кумом*.⁵ Коначно, осим што се из овог случаја јасно види и процес завођења и примопредаје оригинала признанице, пратећа белешка нас обавештава и постојању сведока на примопредаји оригинала херцеговог писма Мароју Гундулићу. Овом приликом као сведок процеса завођења акта, који је регистровао и преписао Никша Звездић, као и примопредаје оригинала, јавља се други дубровачки канцелар – Иван Угоцони, који је у ту сврху саставио и накнадну белешку.⁶

⁴ А. Фостиков, *Два писма војводе и херцега Стефана Вукчића Косаче Дубровнику о пријему дуга од Влахуше Латиничића (27. март 1447; 15/27. октобар 1448)*, ГПБ 14 (2021) 190, 197, са старијом литературом о времену стицању титуле. О подлози титуле херцег од Светог Саве, детаљније: Р. Михаљчић, *Владарске титуле обласних господара*, Сабрана дела VI, Београд 2001, 177–202 (= исти, *Идејна подлога титуле херцега*, Српска проза данас. Косаче – оснивачи Херцеговине, Ћоровићеви сусрети прозних писаца у Билећи и научни скуп историчара у Гацку, 20–22. септембар 2000. године, Билећа–Гацко–Београд, 2002, 308–341, са табелом у прилогу). У новије време о питању добијања титуле и у: N. Isailović, *Partnerstvo u pokušaju – temeljne značajke odnosa Alfonsa V. i Stjepana Vukčića Kosače*, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* 52–3 (2020) 49–51.

⁵ Овај случај употребе речи „кум“ истиче се у литератури као пример коришћења тог назива у ширем, општем смислу, у ком се акцентује најпре добар међусобни однос, те блиско пријатељство. *ЛССВ*, 343–344 (Р. Михаљчић). Видети и: Н. Исаиловић, *Повеља бана Павла Шубића кнезу Хрватину Стјепанићу*, ГПБ 3 (2010) 19. У овом случају такво блиско пријатељство потврђено је и поменима ранијих добрих односа Бенка и Стефана. Видети ниже.

⁶ Видети текст пратеће белешке испод преписа писма.

Опис преписа

Акт је сачуван у препису Никше Звездића у серији *Diversa Notariae*, у књизи 33 за 1448. годину (XXXIII, f. 123), која се чува у Државном архиву у Дубровнику. Сматра се да је у питању аутентични препис.⁷ Документ је, према обичају, попраћен латинском белешком изнад преписа, која доноси датум преписа акта, наредбу о регистрацији и кратки садржај акта. Такође, у овом случају, акт је попраћен и накнадном белешком, испод преписа писма, која доноси податак да је оригинал акта након преписивања и преузет, уз назочност нотара. За разлику од прве белешке изнад преписа, као и самог преписа писма, које је исписао Никша Звездић својим познатим незграпним рукописом, накнадна белешка исписана је читким и лепим рукописом другог нотара, Ивана Угоцонија.

Мада је у питању препис, треба истаћи, сходно труду да се акт аутентично препише, да је почетно слово писма исписано као иницијал, док је сам потпис донесен у четири реда, одвојено од самог писма.

Ранија издања

М. Пуцић, *Споменици српски* II, 115, бр. 133; Е. Fermendžin, *Acta Bosnae*, 208, No. DCCCLXXXIII (регест); Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, 63–64, бр. 663; М. Brković, *Srednjovekovna Bosna i Hum: Identitet i kontinuitet*, Mostar 2002, 226 (регест); Isti, *Srednjovekovna Bosna i Hum: Identitet i kontinuitet*, Mostar 2010², 316 (регест); Isti, *Diplomatički zbornik srednjovjekovnih humskih i bosanskih isprava Dubrovniku*, Mostar 2011, 180, br. CLXXXIX (латинична транслитерација).

До сада, акта су у целини на основу непосредног увида у Звездићеве преписе приредили Медо Пуцић и Љубомир Стојановић. С обзиром на то да су основне разлике између ових издања добро познате, од питања решавања скраћеница па до укључивања евентуалних каснијих бележака на латинском, а у овом случају нема никаквих одступања од значаја, наведене разлике нису овде посебно акцензоване. Ипак треба приметити да М. Пуцић, који је тежио да

⁷ Н. Исаиловић, *Владарске канцеларије у средњовековној Босни* (докторска дисертација у рукопису), Београд 2014, 309, н. 12, 603, бр. 271.

испише и додатне записе о регистрацији, овом приликом није преписао накнадну белешку о преузимању оригинала акта од стране другог нотара, чији је рад за Општину стога био мање познат широј научној јавности.⁸ Белешке су, без ћирилског писма, недавно објавили Есад Куртовић и Алмир Пецо.⁹

Приложено издање приређено је на основу снимка начињеног у Државном архиву у Дубровнику.¹⁰

*Текст писма***

Белешка на врху стране:

Die VI aprilis 1449.

Per lo comandamento de meser lo Retor e del suo menor consiglio fo comandato |2| a rečistar la sotoscrita letera de cherçeg Stipan a chautela de ser Marino B[ene] |3| de Gondola como confessa aver ricevuto d[ucati] 118 del deto ser Marino |4| per lo lasso de ser Bene M[a]r[to]li de Gondola.

Текст писма:

Многѡ почтенѡмѡ кнезѡ и властелѡм(ѡ) и всои ѡпкине |2| властелѡм(ѡ) дѡбровачцѡм. Властеле, нека зна почтена |3| прѡазанѡ ваша ѡо нам је био ѡпорѡчио нашѡ |4| почтени кѡмѡ кнезѡ Бенко Гѡндѡлик(ѡ) .р.иѡ. дѡкат(ѡ). |5| Тои намѡ донесе и прѡѡда синѡ неговѡ кнезѡ Марок. |6| Нека к тои ѡ вашѡ сведочѡ. И Б[о]гѡ ви дрѡжи своимѡ |7| милосрѡдѡм.

|8| Стипанѡ божиѡм(ѡ) милос(т)ю хѡрьцегѡ ѡд[ѡ] Светога |9| Гаве и господарѡ Хом(ѡ)скои и Поморѡю и велики |10| ѡкѡвода рѡсага ѡсан(ѡ)скога, кнезѡ дрѡн(ѡ)ски |11| и к томѡ.

Белешка на крају стране:

Ego Johannes de Uguçonibus notarius habui vocem a domino |2| rectore et eius minori consilio quod ita fieret ut supra dictum est |3| et fui presens quoniam ita mandatum fuit dicto Nicole et quod principalis |4|

⁸ Видети изнад о нотару Ивану Угоцонију, као и текст белешке испод.

⁹ E. Kurtović, A. Peco, *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne : Ispisi iz knjiga notarijata Državnog arhiva u Dubrovniku 1370–1529*, tom 2, Sarajevo 2021, 501, br. 836.

¹⁰ Овом приликом захваљујем се колегама Н. Исаиловићу и Н. Порчићу на подацима и документима коришћеним у овом раду, као и на уступању снимака.

** Редакција издања и превода српскословенског текста: Т. Суботин Голубовић. Редакција издања и превода латинског текста: Н. Исаиловић.

daretur ser Marino Bene. de Gondola ad salvandum pro cautella iurium |5| suorum. Et sic data fuit prout ipse confessus fuit eam habuisse et recepisse. |6| Renuntiando.

Превод писма

Белешка на врху стране:

Дана 6. априла 1449.

Према заповести господина кнеза и његовог Малог већа, наређено ми је да региструјем доле написано писмо херцега Степана, ради заштите сер Марина Бенковог Гундулића, којим потврђује да је примио 118 дуката од поменутог сер Марина, које му је оставио сер Бенко Мартолов Гундулић.

Текст писма:

Много поштованом кнезу и властели и свој Општини властели дубровачкој. Властело, нека зна поштована пријазан ваша што нам је био опоручио наш поштовани кум, кнез Бенко Гундулић, 118 дуката. То нам је донео и предао син његов, кнез Мароје. Нека је то у вашу сведоцбу. И Бог да вас држи у свом милосрђу.

Степан божијом милошћу херцег од Светога Саве и господар Хумској и Приморју и велики војвода русага босанског, кнез дрински и к томе.

Белешка на крају стране:

Ја Иван Угоцони, нотар, добио сам информацију од господина кнеза и његовог Малог већа, да је било тако као што горе стоји. И био сам присутан када је наређено реченом Николи (Звездићу) да се изворник преда сер Марину Бенковом Гундулићу на чување ради заштите његових права. И тако му је дат пошто је изјавио да је то добио и примио. Одричући се...

Дипломатичке особености

Акт Стефана Вукчића Косаче упућен Општини поводом пријема 118 дуката, које му је опоручио Бенко Гундулић, представља према својој форми признаницу, написану у форми писма. И поред тога што је у питању аутентични препис, изостала је формула инвокације,

било симболичке или вербалне, која се иначе уобичајено налази у Стефановим актима, иако је вероватно да се на почетку акта и налазила.¹¹ Ово кратко писмо започиње уобичајеном инскрипцијом, која се јавља у актима упућеним Општини,¹² на коју се директно наставља кратка промулгација, која се огледа у изразу *нека зна*, на коју се наставља израз *почтена пръгазанъ ваша*, који, кроз употребу епитета, има функцију салутације.¹³ На промулгацију се наставља кратка експозиција, из које сазнајемо да је Бенко Гундулић у опоруци оставио херцегу Стефану 118 дуката, које му је и његов син Мароје и предао. И поред јако штурог текста, Стефан у писму истиче своје кумство са Бенком, о чему је ово и једини сачувани податак, те се сматра да то чини како би истакао блиско пријатељство са овим Дубровчанином, а не због постојања формализоване установе кумства међу њима.¹⁴ Текст писма завршава се финалном салутацијом–аптекацијом.¹⁵ Иако се у самом писму Стефан нигде не интитулише, свуда користи за себе множину, чиме додатно истиче свој значај као владарске личности, што је махом и чинио.¹⁶

Писмо се завршава проширеним потписом, који, осим што преузима улогу формуле интитулације, такође садржи и подформулу девоције унутар себе.¹⁷ Овај потпис садржи прву пуну форму интитулације херцега Стефана, која садржи и одредницу *херцег од Светог Саве*, након чега се у таквом облику и устаљује. Само шест месеци раније, октобра 1448, након узимања титуле херцега, његов потпис у раној форми гласио је „херцег хумски и приморски и велики војвода русага босанског, дрински кнез и више“. Сходно чињеници да је ово и први потпис који садржи пуну форму, треба истаћи и да се у истом, за разлику од претходног случаја, Стефан интитулише као „господар Хумској“, а не „господар хумски“. У случају да није у

¹¹ Н. Исаиловић, *Владарске канцеларије*, 309, н. 12, 603, бр. 271; D. Korać, *Religijski elementi u ispravama Kosača pripisanih Dubrovniku*, *Croatia Christiana periodica* 39–75 (2015) 20–22.

¹² Н. Исаиловић, *Владарске канцеларије*, 357–358.

¹³ Исто, 364, 395.

¹⁴ Видети изнад, како о коришћењу речи кум, тако и о питању повода исплате тих 118 дуката. О Бенку видети и ниже.

¹⁵ Н. Исаиловић, *Владарске канцеларије*, 367; D. Korać, *Religijski elementi*, 32.

¹⁶ Н. Исаиловић, *Владарске канцеларије*, 346.

¹⁷ Исто, 328, 339; D. Korać, *Religijski elementi*, 31.

питању писарска грешка, термин Хумској могао би да указује на помен Хумске земље у скраћеном облику.¹⁸

Писмо није датирано. С обзиром на то да је регистровано 6. априла 1449. године, те да се говори о својеручној предаји новца од стране Мароја, не треба искључити могућност и да га је сам Мароје по свом повратку од херцега и донео. Свакако, чињеница да се у акту напомиње да је Мароје лично предао новац, што значи и да је боравио код херцега Стефана том приликом, као и да је сâм преузео писмо, изгледа истог тог дана када је и регистровано, упућује на то да је оно могло настати најкасније неколико дана пре него што је и заведено, односно крајем марта или почетком априла 1449. године. Нема података о томе да ли је том приликом Мароје боравио код херцега са неким додатним разлогом. Како су, пак, акта често регистрована и накнадно, како то показује и случај акта херцега Стефана из октобра претходне 1448. године, које је регистровано чак три месеца касније,¹⁹ писмо је могло да настане и доста раније. Ако прихватимо идентификацију поменутог Бенка са Бенком Гундулићем, који се као покојни помиње још крајем децембра 1447,²⁰ сâм акт је морао настати

¹⁸ С. Станојевић, *Студије о српској дипломатици* I, Београд 1928, 377; С. Ћирковић, *Херцег Стефан Вукчић-Косача и његово доба*, Београд 1964, 106 н. 49–50; С. Мишић, *Хумска земља у средњем веку*, Београд, 1996, 93–94; Н. Исаиловић, *Владарске канцеларије*, 328, 339; А. Фостиков, *Два писма војводе и херцега Стефана*, 190, 197. О Хумској земљи у интитулацији херцега Стефана, видети и: Н. Исаиловић, *Хум и Хумска земља у титулатури средњовековних владара и великаша*, Српско писано наслеђе и историја средњовековне Босне, Хума и Травуније, ур. Зорица Никитовић, Бања Лука – Источно Сарајево 2021, 27. О територијалним одредницама видети и ниже.

¹⁹ А. Фостиков, *Два писма војводе и херцега*, 198.

²⁰ Том приликом је, код датума 28. децембра, у књизи *Diversa Cancellarie* за 1447. годину забележено писмо сребреничких пургара Дубровнику, у коме стоји да је кнез Мароје Николиновић Гундулић исплатио дуг свог покојног стрица кнеза Бенка Гундулића на основу његовог тестамена. К. Жиречек, *Споменици српски*, 86, бр. 92. О Марину Николиновићу Гундулићу детаљније: А. Смиљанић, *Дубровачко писмо војводи Радичу Санковићу*, ГПБ 14 (2021) 15. Колико је заправо тешко идентификовати поједине чланове посебно угледних дубровачких породица, које генерацијски имају иста имена која преносе са колена на колена, лепо се види и у овом случају. Кратак преглед са поменима појединих чланова, који су били активни у 15. веку, а којима су због датог проблема и додељени идентификацијски бројеви у покушају да се идентификују и пропрате, дат је у новије време у: D. Rheubottom, *Age, Marriage, and Politics in Fifteenth-century Ragusa*, Oxford 2000, 181–182. Даље истраживање појединих припадника ове, као и других кућа требало би наставити у

не само након његове смрти, већ и након издавања изнад поменутог Стефановог акта, регистрованог у исту књигу за 1448. године, о исплати дуга Влахуше Латиничића, из октобра 1448. године, који садржи и први познати потпис Стефана са титулом херцега, и то у раној форми. Тиме би се настанак овог писма херцега могао најшире датирати у време између средине октобра 1448. и 6. априла 1449. године.

Просопографски подаци

У претходним свескама *Грађе о прошлости Босне* већ су помињани: **војвода и херцег Стефан Вукчић Косача** (ГПБ 5 (2012) 86; ГПБ 12 (2019) 95–125; ГПБ 14 (2021) 113–127, 128), **Никола (Никша) Звездић** (ГПБ 8 (2015) 49; и даље према појединачним регистрима).

Марок (Marino Bene de Gondola), 2, 3 (ред у белешци изнад писма), 5 (у писму), 4 (у белешци испод писма) – Мароје Бенков Гундулић (око 1419–1495), син Бенка Мариновог Гундулића. У актима се спомиње у периоду 1439–1495. Иако се седам пута нашао на месту ректора Дубровника (између 1474. и 1494. године) након помена у овом акту, већ у датом документу се јавља са титулом кнеза, што би указивало да се вероватно и раније нашао на истој функцији, сем ако кнежевска титула није овде употребљена само као племићки епитет. Изгледа да је баш зато што је био син Бенка уживао посебну заштиту херцега Стефана, који га је изузео од одузимања коња 1449. године. И касније је боравио као представник Дубровника на двору херцега, где се јавља 1454. године. Сигурно је да је, као и остали чланови ове гране породице, водио и разгранату трговачку делатност у залеђу.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски* II, 115, бр. 133; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 63–64, бр. 663.

Литература: С. Ђирковић, *Херцег Стефан Вукчић-Косача*, 120, н. 5, 176, 214; D. Rheubottom, *Age, Marriage, and Politics in Fifteenth-century Ragusa*, 181–182; N. Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika 2*, Zagreb–Dubrovnik, 2012, 312, са изворима. Видети и ниже под Бенко Гундулић.

Бенко Гвндзлик (Bene Marini de Gondola), 4 (у белешци изнад писма), 4 (у писму) – кнез Бенко (Бенедикт, Бенедето) Маринов

будућности, можда управо пратећи идентификацијске бројеве које им је већ и доделио овај аутор. О Бенку видети и ниже.

Гундулић, син Марина Нифићија (Нификовог) Гундулића (око 1390–1446). Према читању Есада Куртовића, Бенко се, управо у латинској нотарској белешци документа који се овде објављује, наводи као син Мартола Гундулића. У актима се спомиње у периоду 1419–1446. Преминуо је пре децембра 1447. године. Био је брат Никше (Николе) Нифићија Гундулића и стриц Мароја Николиновића Гундулића, а отац Мароја Бенковог Гундулића. И поред тешкоћа због чињенице да је ово име као и име његовог сина често у породици, на основу веза са херцегом Стефаном утврђено је да је у питању исти онај Бенко који је боравио код Стефана и са њим водио тајне разговоре новембра 1438, а који се још приликом Конавоског рата јавља као дипломатски представник Дубровника на двору код Сандаља. Титулу кнеза носио је вероватно зато што се налазио на положају ректора Дубровника 1425. и 1442. године. Судаћи по дуговима направљеним у Сребреници и тамо је пословао.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски* II, 115, бр. 133; К. Јиречек, *Споменици српски*, 86, бр. 92; Љ. Стојановић, *Повелје и писма* I–2, 63–64, бр. 663; Е. Kurtović, А. Ресо, *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne: Ispisi iz knjiga notarijata Državnog arhiva u Dubrovniku 1370–1529*, том 2, 501, бр. 836.

Литература: Ѓ. Truhelka, *Konavoski rat*, 156 и даље; С. Ћирковић, *Херцег Стефан Вукчић-Косача*, 28–29, 31; D. Rheubottom, *Age, Marriage, and Politics in Fifteenth-century Ragusa*, Oxford 2000, 181–182; N. Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika 2*, Zagreb–Dubrovnik, 2012, 305, 312, са изворима и старијом литературом; А. Смиљанић, *Дубровачко писмо војводи Радичу Санковићу*, 15. О тој грани Гундулића видети: И. Манкен, *Дубровачки патрицијат у XIV веку*, Београд 1960, 275–276.

Иван Угоциони (Ser Johannes de Uguçonibus (Uguzonibus) de Arimino), 1 (у белешци испод писма) – Иван Угоциони из Риминија, грађанин Падове, радио је као нотар у Дубровнику од 1440. до 1454. године. Осим што се бавио свакодневним нотарским дужностима, остао је познат по томе што је 1440. покренуо регистар чланова Великог већа, тзв. *Огледало*, који је назвао *Speculum officialium. V. Manuali pratici del Cancelliere: Leggi e Istruzioni* (касније познато и као *Specchio del Maggior Consiglio*). Такође је допунио и индекс збирке *Liber Viridis*, а саставио је и објавио и матрикулу братовштине дубровачких бријача 1452. године. Осим података о његовом нотарском пословању у Дубровнику, за сада није познато ништа детаљније о

његовом приватном животу, или активностима пре доласка на ову функцију. Под тим презименом и именом јавља се више личности у средњем веку у Италији, о чему сведоче и помени тог имена и његових варијанти Uguccioni/Ugucione, који се наводе у пратећим белешкама поводом приређивања издања Хронике Петра Кантинелија.

Извори: *Diversa Notariae XXXIII*, f. 123.

Литература: *Petri Cantinelli chronicon: aa. 1228–1306 a cura di Francesco Torraca*, *Rerum Italicarum Scriptores*, Tomus XXVII, Pars II (1902) 197; С. Jireček, *Die mittelalterliche Kanzlei der Ragusaner II*, *Archiv für Slavische Philologie* 26 (1904) 194–195, са изворима; N. Lonza, *Izborni postupak Dubrovačke Republike*, *Anali Dubrovnik* 38 (2000) 14, n. 23; Ista, *Dubrovački patriciji pred izazovom prava (druga polovica 14. i 15. stoljeće)*, *Acta Histriae* 16, 1–2 (2008) 122; N. Kovačević, *Medicinska vještačenja u postupcima Kaznenog suda u Dubrovniku u 18. stoljeću*, Sveučilište u Dubrovniku, *Dubrovnik* 2018 (doktorska teza u rukopisu, dostupna na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:155:538547>).

Установе и важнији појмови

У претходним свескама *Грађе о прошлости Босне* већ су објашњавани појмови: **господин (miser)**, **дукат**, **кнез у Дубровнику (rettor)**, **сер**, **Мало веће (Menor consiglio)**, **писмо**, **војвода**, **писмо**, **лист (lettera, litera)**, **властела у Дубровнику**, **херцег**, **русак босански**. Видети: Т. Вуковић Драгичевић, *Библиографија важнијих термина*, ГПБ 10 (2017), passim. Такође, видети и бројеве ГПБ 10–14, према регистрима.

Топографски подаци

У претходним свескама *Грађе о прошлости Босне* већ су помињани: **Дрина** (ГПБ 14 (2021) 201), **Хум** (ГПБ 14 (2021) 201) и **Приморје** (ГПБ 1 (2008) 74, 109; ГПБ 3 (2010) 145; ГПБ 14 (2021) 201).

Aleksandra Fostikov

Institut d'Histoire

Belgrade

**LETTRE DE HERCEG STEFAN VUKČIĆ KOSAČA
CONFIRMANT LA RÉCEPTION DES 118 DUCATS QUE LUI A
LÉGUÉS BENKO GUNDULIĆ**

[avant le 6. avril] 1449.

Résumé

L'ouvrage contient l'édition, la description, l'analyse diplomatique et l'enregistrement de la lettre du grand-duc Stefan Vukčić Kosača à Dubrovnik concernant la réception de 118 ducats légués par Benko Gundulić et apportés par son fils Maroje, conservés dans la copie authentique de Nikša Zvezdić, qui se trouve aujourd'hui aux Archives d'état de Dubrovnik, dans la série *Diversa notariae*. Après l'envoi de l'accusé de réception de duc, l'original a été remis à Maroje, qui l'a repris et l'a confirmé comme nous l'indique la note d'accompagnement. L'acte appartient à un type de reçu dédié, rédigé sous forme de lettre par laquelle le duc informe Dubrovnik qu'il a reçu l'argent qui lui appartient selon le testament, d'un montant de 118 ducats. On ne sait pas pourquoi et dans quel but cet argent a été versé au duc et pour l'instant, on ne sait pas vraiment s'il s'agissait d'un cadeau, à un ami ou d'un argent censé couvrir certaines des dettes antérieures. La signature dans cette lettre est le premier exemple du duc Stefan, ainsi que d'autres titres apparaissant dans la première forme de son institution ducale, signant également en tant que duc de Saint Sava. La lettre n'a pas de date, mais elle est approximativement déterminée sur la base de la date d'enregistrement de l'acte délivré avant le 29. octobre 1448., dans laquelle sa signature duc, antérieure est conservée. Sur la base de ces données, elle a été datée de la période allant de fin 1448. à début avril 1449. Il est plus probable qu'il ait été créé peu de temps avant l'enregistrement. Bien qu'extrêmement courtes, cette lettre et les notes qui l'accompagnent apportent une série d'informations importantes – sur les membres de la célèbre famille Gundulić de Dubrovnik, Benko et son fils Maroje, sur les bonnes relations entre le duc Stefan et Benko, que Stefan lui-même appelle un parrain respecté et sur le processus de convaincre et de restitution des reçus originaux au porteur – Maroje Gundulić.

Mots-clés: Stefan Vukčić Kosača, Benko Gundulić, Maroje Gundulić, duc de Saint Sava, Bosnie, Dubrovnik, lettre, reçu, copie.